

školský. Ale dobré drama může napsat jen muž. Muž-básník: to chtěl jsem říci těmito řádky.

Národní divadlo: Božena Viková-Kunětická: Dospělé děti

Tato ne veselohra, ale hrubozrná fraška úctyhodně starožitného stříhu bude mítí snad jeden výsledek: otevře snad zrak málo prozíravým ctitelům autorčiných starších hyperpatetických feministických románů, Medřické, Vzpourey a Pána, a poví jim snad, jak duté jest nitro těchto pestrých skořepin. Autorka napsala v Dospělých dětech bezděčnou parodii svých deklamačně přetopených ženských rekyň, které zatím co blouzní o ideálních thematech, pošilhávají po věcech velmi pozemských. A autorka vyznala tu i bez mučení, čeho by se dostalo mravně nezávadnému a cudnému muži, kterého se domáhala v Pánovi, kdyby se s ním sešla některá její rekyně v životě: posměchu a opovržení. Poučná hra a věru důsažná i bez těch symbolických perspektiv, které do ní vkreslila rukou tak odvážnou pí Viková-Kunětická ex post nedávno ve feuilletoně v Národních listech. „Byla by to kapitola dlouhá a smutně šerá,“ píše tam autorka, „kdybych měla vysvětlovati, kudy jsem šla a kde zakrývala jsem si oči v zoufalství, abych unikla jediné bídě člověka: t. j. bídě jeho nízkých pudů nejen tělesných, ale i duševních... Na Dospělých dětech znázornila jsem je krysou, kterou Dođa vynesl...“ Ejhle, jaká jinotajná hloubka! Alegorický smysl krysy tedy již šťastně máme. Kdy se nám dostane symbolického výkladu dětských plenek?

*Národní divadlo: Guinona a Bouchineta Její otec;
J. Klapky Jeroma Neznámý*

Nešťastná hvězda, pod níž stojí již pravidelně překladový repertoar naší zemské scény, sluje v případě Guinonově prostě lenivá pohodlnost. Guinon jest opravdu zajímavý autor, který

napsal nejednu hru myšlenou netriviálně, a nebylo nesnadno orientovat se v jeho díle; ale umělecká správa Národního divadla přenechala tuto orientaci Němcům a po jejich vzoru odkryla Guinona v jeho hře nejslabší. Její otec připomíná slovo Sainte-Beuvovo, že nejbědnější napodobení jest to, kterým napodobí autor svou lepší minulost a jimž opakuje mechanicky a rutinérsky, co kdysi říkal organicky a tvořivě; to jest znak opravdového úpadku. Guinon zparodoval zde tímto zlým způsobem svou pěknou ironickou invenci smířlivých řešení dravých konfliktů. Za pohodlné a prostoduché režie p. Seifertovy sehrána byla francouzská veselohra s jednosmyslností i jednomyslností zakázanou policejně již i v městech provinciálních. Jen pí Červená a p. Schlaghammer dobrali se čehosi, co se dá nazvat hereckou interpretací. —

Pravidelný roční kozácký zájezd p. Muškův do moderní dramatické literatury anglické vynesl tentokrát divadlu kořist ubohou. Američan J. Klapka Jerome minul se svým povoláním: ten muž měl být quakerským kazatelem a ne dramatikem. Tyto psychologické hokuspokusy mohly by vyloudit na ret úsměv, kdyby nebyly tak bezmezně nudné a kdyby se neopakovaly jedenáctkrát za sebou beze změny. Tato „triviální komedie pro seriosní lidi“ jest jen nepodařený převlékací šprým masopustní; bylo by možno bráti jej shovívavě jen tehdy, kdyby trval deset minut.

*Národní divadlo: Ludwiga Thomy Mravnost;
Karla Želenského Oasa*

Autor Mravnosti, básník simplicissimovských Grobheiten a autor selských povídek a románů hodně lokálně spoutaných, není tím, kým rád vystupuje: nemá té bohaté, pestré a nepřebírané *vis comica*, prostoupené fantastičností, kypící fabulací i bezprostředním životním smyslem, třeba brutálním, jaké jest třeba, aby vznikla opravdová satirická báseň scénická. Místo ní podal Thoma v Mravnosti jen jakýsi literární feuilleton, ostatně

čiperně střižený a pro jeviště uzpůsobený — ale přece jen feuilleton popularisující časově literární typy a figury a ne básnické dílo tvořící nové skutečnosti. Mravnost i dramatickou logikou svou, svými figurami i hlavními scénami ješť cosi příliš odvozeného a papírového, cosi příliš tenkého a rozředěného i viděného příliš stranicky, úhlem liberální konvence reformně satirické, aby to mohl být zmocněný a tryskající var rozpoutaných sil životních. Není třeba znáti ani do detailu literaturu německou nebo norskou, abys pochopil, že máš před sebou v Thomově Mravnosti literární odvozeniny a že boj, který se zde svádí mezi osvícenými liberály a zarytými farizejci „muc-kry“, ješť jen kapesní — ach, příliš kapesní a zdrobnělé — vydání Ibsenových her reformně společenských a polemických nebo Hauptmannových komedií úřednických. Thoma ješť v Mravnosti novinář a redaktor *Simplicissima*: básník miluje příliš temný a promíšený var životních světél i dýmů, aby mohl tak pedantsky čistotně a obmezenecky rozdělit si své figury v „sympatické“ a „nesympatické“ a lapati s takovou starostlivostí do pasti pitvornou sběr lidskou. Režie i souhra byly tentokrát lepší, než bývá v Národním divadle pravidlem, ale z představitelů hereckých jen p. Schlaghammer ve svém elegantním obmezení přiblížil se hlubším složkám charakterovým.

Píši-li zde o Oase, děje se tak jen z potřeby kronikářské úplnosti: *estetickému* soudu uniká tato hra celým svým rázem podstatně neuměleckým a mimouměleckým. Může-li někoho tato nevybíravá a prostoduchá, baráčnický starousedlá směs pitvorných a dojemných scén zajímat, ješť to jen nějaký příští historik českého maloměšťáctví. Estetik může zde jen mlčet.

Vinohradské městské divadlo. Flers a Caillavet:

Buridanův osel

Buridanův osel ješť již *čtvrtá* hra této francouzské firmy na vinohradské scéně, i dává se tak bezděky literární kritice příležitost pochopiti, jak mělký je scénický fond autorův a jak

nástroj jejich není věru mnohostrunný: v Buridanově oslu jsou situace a figury nápadně spřízněné se situacemi a figurami lepších her stejného původu *Láska bdí* a *Král*. Jen hrubozrnnější ješť Buridanův osel a burlesknost některých situací čpí již perverzností úmyslně a lačně shledávanou.

Národní divadlo: Shakespearův Kupec benátský

Pěknou osvědčenou režisérskou metodou p. Kvapilovou, která umí sjednotit a soustředit a dopomoci k plnému slovu barevné náladě, metodou, jež má zvláště šťastný smysl pro jiskřivou slavnostnost těch svátků a kvasů života, kterými jsou komedie Shakespearovy, byl předveden *Kupec benátský*. Veliký básník zavěsil jej lehkou rukou na zrádné temné vody života jako ověčený plynoucí člun, rozezvučený hudbou i smíchem a štěbotem rozkošného odvážného mládí. Tato dramatická báseň Shakespearova víc než jeho hry splétá v dvojbarevný věnec střídavě a rytmicky duševní gracií a odvahy s pitvornou a temnou ohyzdností, radostnou volností a pohodu duše s melancholií předtuch a osudovou skličností. Tento rytmus byl však, žel, na naší scéně rozrušen nedostatkem herecké vspělosti značné řady představitelů. Máme v hereckém dorostu dost šarží, dost úspěšných představitelů grotesknosti, pitvornosti, drastické komiky, ale scházejí mladší herci o vyšších orgánech pro duševní gracií a ušlechtilost, scházejí mladší herci okřídleného ducha a uměleckého posvěcení. Tim padl u nás pátý akt, tento básnický vrchol hry Shakespearovy: nebylo sdostatek vnitřní melodie v duších, a proto nebyly vytěženy poklady, které tu leží. Za zlato dostali jsme jen pozlátko. I režisérsky činil na mne pátý akt dojem provisoria, na něž se již nedostalo. Nebo ješť tím dojmem vinen podivný strach, který cítí stále naše scéna z poesie? Stále vidíš, že se tu za ni stydí a že běží přes t. zv. básnická místa jako bosý po žhavém železe.